

Aalto-yliopisto
Sähkötekniikan
korkeakoulu

Sähkötekniikka ja elektroniikka

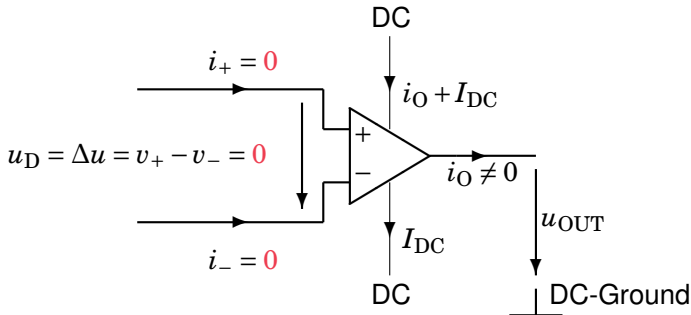
Laskuharjoitus 9

Kimmo Silvonen (X)

24.11.2021

Laskuharjoitus 9. Operaatiovahvistin Opva, Opa, OA

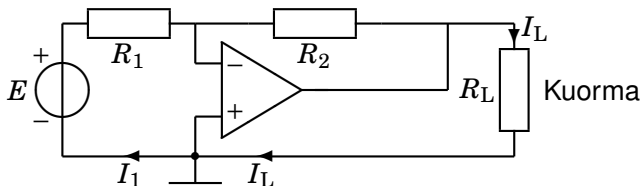
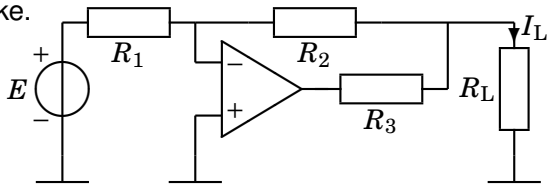
Laskusääntö; kolme muistettavaa lukuarvo: 0 0 0

91. Invertoiva vahvistin

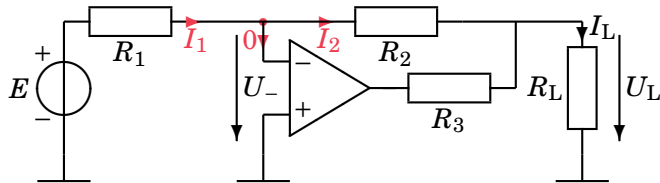
R_3 ei ole toiminnan kannalta oleellinen (pikemminkin päinvastoin)

Laske virta I_L . $E = 1\text{ V}$, $R_1 = 10\text{ k}\Omega$, $R_2 = 47\text{ k}\Omega$, $R_3 = 100\ \Omega$,
 $R_L = 1000\ \Omega$. E voisi olla esim. "linjatasoinen" audio-liitäntä ja R_L
kuuloke.

Solmumenetelmä, KCL

Vaihtoehtoisesti KJL: E, R_1, U_- & U_-, R_2, R_L

$$I_1 = \frac{E - U_-}{R_1} = \frac{E}{R_1} \quad (1)$$

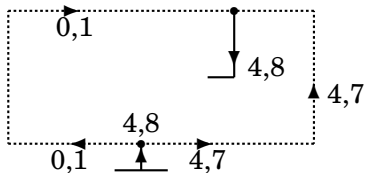
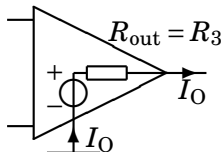
$$I_1 = I_2 = \frac{U_- - U_L}{R_2} = -\frac{U_L}{R_2} \quad (2)$$

$$\Rightarrow U_L = -R_2 I_2 = -\frac{R_2}{R_1} E \quad (3)$$

$$I_L = \frac{-\frac{R_2}{R_1} E}{R_L} = -4,7 \text{ mA} \quad (4)$$

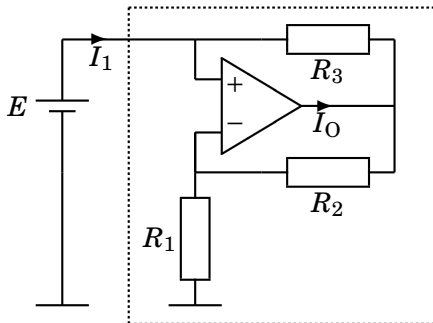
Virtatasapaino: virrat milliampeereina

R_3 voisi olla lähtöliitännän sisäinen vastus

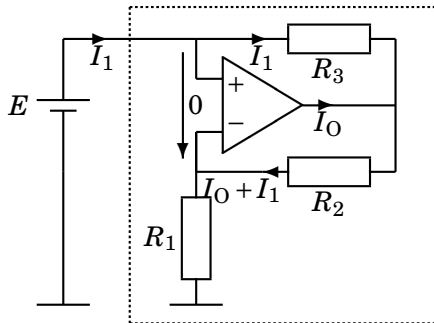
92. Negatiivinen resistanssi

Laske virrat I_O ja I_1 . $R_1 = 1 \text{ k}\Omega$, $R_2 = 2 \text{ k}\Omega$, $R_3 = 5 \text{ k}\Omega$, $E = 1 \text{ V}$.

Silmukkamenetelmä, KJL

KJL ja KCL ovat aina vaihtokelpoiset

$$-E + 0 + R_1(I_O + I_1) = 0 \Rightarrow (I_O + I_1) = \frac{E}{R_1} \quad (5)$$

$$-E + R_3 I_1 + \underbrace{(R_2 + R_1)}_{\frac{E}{R_1}} (I_O + I_1) = 0 \Rightarrow I_1 = \quad (6)$$

Toiminta ei ole energiaperiaatteen vastaista

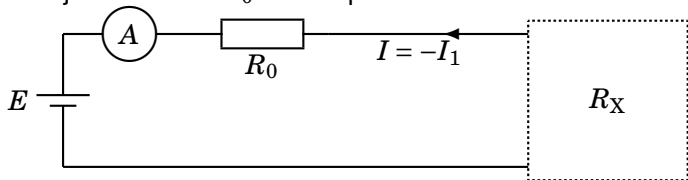
Opva vaatii käyttövoimaa

$$I_1 = \frac{E - E \frac{R_1 + R_2}{R_1}}{R_3} = \frac{E}{-\frac{R_1 R_3}{R_2}} = -0,4 \text{ mA} \quad (7)$$

$$R_X = \frac{E}{I_1} = -\frac{R_1 R_3}{R_2} \quad (8)$$

$$I_0 = \frac{E}{R_1} - I_1 = 1,4 \text{ mA} \quad (9)$$

Virtamittari ja lisävastus R_0 "virran pienentämiseksi":

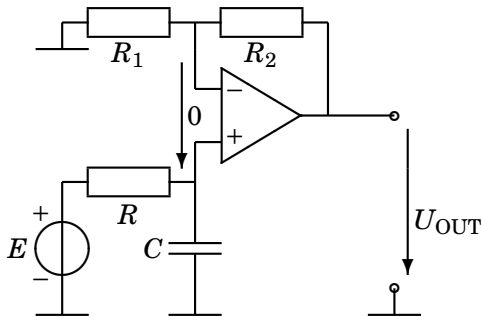

$$I = -\frac{E}{R_0 + R_X} = \frac{E}{\frac{R_1 R_3}{R_2} - R_0} \quad (10)$$

93. Laske alipäästösuodattimen siirtofunktio $\frac{U_{OUT}}{E}(j\omega)$

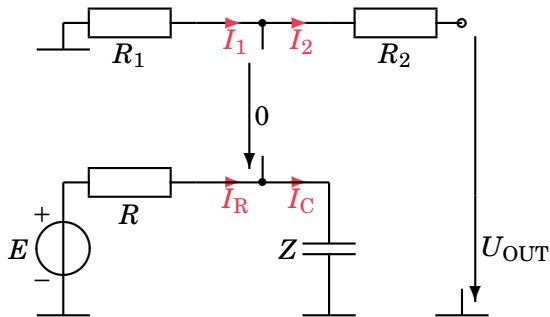
Silmukat: E, R, C & $R_1, 0, R, E$ & $E, R, 0, R_2, U_{OUT}$

$R = 1 \Omega$, $R_1 = 1 \Omega$, $R_2 = 9R_1$, $C = 1 \text{ F}$. Laske U_{OUT} , jos vaikka $E = 1$.
 U_{OUT} on suoraan verrannollinen signaalijännitteeseen E .

KCL on parempi

Yksinkertaiset virtayhtälöt

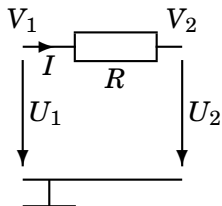
$$I_1 = I_2 \quad (11)$$

$$I_R = I_C \quad (12)$$

$$Z = \frac{1}{j\omega C} \quad (13)$$

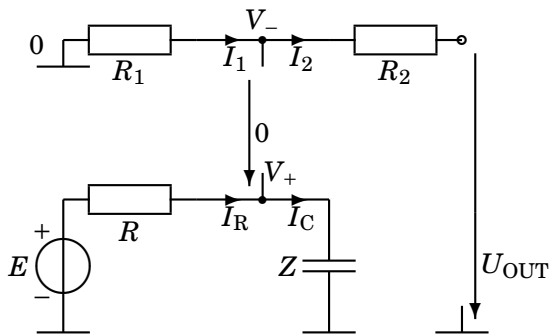
Simulointiohjelmien ydin

Alin johdin voi olla mikä tahansa jännitteille yhteinen piste, yleensä maa

$$I = \frac{U_1 - U_2}{R} = \frac{V_1 - V_2}{R} \quad (14)$$

Yhtälöt potentiaalien avulla, maa on nollapotentiaali

$$I_1 = \frac{0 - V_-}{R_1} = \frac{V_- - U_{\text{OUT}}}{R_2} = I_2 \quad (15)$$

$$I_R = \frac{E - V_+}{R} = \frac{V_+ - 0}{Z} = I_C \quad (16)$$

Siirtofunktio

$$\frac{U_{\text{OUT}}}{R_2} = \frac{V_-}{R_2} + \frac{V_-}{R_1} \Rightarrow U_{\text{OUT}} = \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) V_- \quad (17)$$

$$\frac{E}{R} = \frac{V_+}{R} + \frac{V_+}{Z} \Rightarrow V_+ = \frac{\frac{E}{R}}{\frac{1}{R} + \frac{1}{Z}} = \frac{1}{1 + \frac{R}{Z}} E \quad (18)$$

$$V_+ = V_- \Rightarrow U_{\text{OUT}} = \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) \frac{1}{1 + \frac{R}{Z}} E \quad (19)$$

$$\frac{U_{\text{OUT}}}{E} = \frac{1 + \frac{R_2}{R_1}}{1 + \frac{R}{Z}} \quad (20)$$

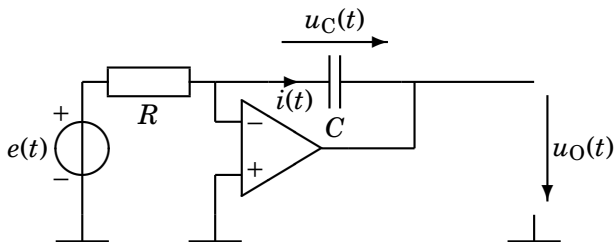
$$\frac{U_{\text{OUT}}}{E}(j\omega) = \frac{1 + \frac{R_2}{R_1}}{1 + j\omega CR} \quad (21)$$

94. Laske piirin lähtöjännite $u_O(t)$

kun $e(t) = \hat{e} \cdot \sin \omega t$ V, $\hat{e} = 1$ V, $\omega = 10 \frac{\text{rad}}{\text{s}}$, $R = 10 \text{ k}\Omega$, $C = 1 \mu\text{F}$, $u_C(0) = 0$

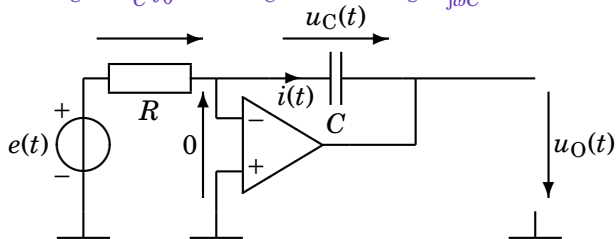
Kondensaattorin jännite on muotoa (Kako 12):

$$u_C(t) = \frac{1}{C} \int_0^t i(t) dt + u_C(0) \quad (22)$$

Integraattori toimii ajan eikä taajuuden funktiona

Oma valinta: $u_C(t) = \frac{1}{C} \int_0^t i(t) dt + u_C(0)$, ei siis $U_C = \frac{1}{j\omega C} I$

$$-e + Ri - 0 = 0 \Rightarrow i = i(t) = \frac{e + 0}{R} \quad (23)$$

$$0 + u_C + u_O = 0 \Rightarrow u_O = -u_C = -\left(\frac{1}{C} \int_0^t i(t) dt + u_C(0)\right) \quad (24)$$

$$u_O = -u_C = -\frac{1}{C} \int_0^t \frac{\hat{e} \cdot \sin \omega t}{R} dt \quad (25)$$

Sinin integraali on $-\cos$; muut suureet ovat vakiokertomia:

$$u_O = -u_C = -\frac{1}{C} \int_0^t \frac{\hat{e} \cdot \sin \omega t}{R} dt = -\frac{\hat{e}}{RC} \int_0^t \frac{1}{\omega} (-\cos \omega t) \quad (26)$$

$$u_O = \frac{\hat{e}}{\omega CR} (\cos \omega t - 1) \quad (27)$$

Integraattori muuttaa sinin vaihekulmaa 90° eli muuntaa sinin cosiniksi. Lisäksi tasajännitetaso siirtyy negatiiviseen suuntaan viimeisen termin takia. Viime mainittu tapahtuu piirin toiminnan takia, mutta siihen ei varsinaisesti pyritty. Katso luennosta, miten integraattori toimii häiriösuojauksessa.